Napětí z rozhovorů

Klíčové vhledy z 19 rozhovorů a zápisů, seskupené do osmi napětí.

Mateřská škola jako klíčový aktér včasné péče

Krupka, Jaroměř

21. září 2026

Govlab

Jak číst tento dokument

Tenhle podklad shrnuje, co jsme se dozvěděli v rozhovorech a zápisech z první a druhé vlny sběru dat v projektu.

Zdroje

Celkem 19 zdrojů.

Krupka (4): vedení MŠ (skupinový rozhovor), tři učitelky.

Jaroměř (11): vedení MŠ (poznámky bez nahrávky), pedagogické pracovnice MŠ z několika budov (učitelky a další pedagogické pozice), nepedagogické pracovnice MŠ, zápis z terénu tazatelek.

Další aktéři (4): pracovnice PPP Teplice (spádově Krupka) a PPP Náchod (spádově Jaroměř); dva pracovníci základních škol v Jaroměři.

Jak jsou vhledy zapsané

Každý vhled je jeden řádek ve formátu KDO / SITUACE / MOTIVACE / ALE / CITACE, stejně jako v tabulkách na Miro boardu. KDO říká, kdo mluví a kde. SITUACE je to, co respondent dělá nebo popisuje. MOTIVACE je, proč to dělá nebo co tím chce. ALE je háček, který situaci komplikuje. CITACE je doslovný výrok z přepisu; kde byl jen zápis bez nahrávky, je to označené jako parafráze.

Co je výrok respondenta a co je naše čtení, je oddělené takto:

- Bílé a šedé řádky tabulek jsou výroky a popisy respondentů, přepsané do zkratky.
- Zeleně podbarvená buňka ALE kurzívou je interpretace evaluátora: spojuje výrok s něčím, co respondent sám neřekl (jiný zdroj, rámec projektu). Na Miru jsou to zelené postity.
- Rámec napětí a řádek „kdo to dnes drží“ jsou naše syntéza napříč zdroji, ne výrok.
- „též napětí 3“ u řádku znamená, že sedí na dvě napětí a je uveden u obou. Ostatní řádky jsou přiřazené jen k jednomu, tomu primárnímu; přesun je věc diskuse.

Počty řádků u napětí neříkají nic o váze tématu, jen o tom, kolik respondentů se k němu vyjádřilo a jak podrobně. Napětí 8 (peníze) má pět řádků, protože o penězích mluvila hlavně nepedagogická pracovnice MŠ v Krupce; v Jaroměři jsme se na ně neptali.

Napětí 1: Předzápisová mezera

MŠ i poradna vidí dítě poprvé u zápisu. Na děti pod povinným rokem nemá nikdo evidenci, povinnost ani právo je dohledat.

Kdo to dnes drží: terénní pracovníci a neziskovky, když se o dítěti dozví; systémově nikdo

Ve zkratce

- Krupka, vedení: seznam od úřadu jen na povinné předškoláky, o mladších sourozencích škola neví
- Jaroměř, pedagogická pracovnice MŠ: na mladší děti nemá škola ani zákonnou povinnost, ani právo je dohledávat
- PPP Teplice: seznam existuje jen u předškoláků a prvňáků; poradna nedělá depistáž
- Jaroměř, ZŠ: část rodin přijde až v září, dělají se dodatečné zápisy

Vhledy z rozhovorů (11 řádků)

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
vedení MŠ	kontaktuje děti s povinnou předškolní docházkou doporučenými dopisy na adresy od úřadu	musí dostat děti s povinnou předškolní docházkou do MŠ a nemá jiný kanál	dopisy se vracejí, rodiny se stěhují, adresy jsou zastaralé nebo si je nepřeberou	*„Musíme jim psát doporučené dopisy, stojí nás to i tři tisíce korun, datové schránky nemají, a často se nám vrací, protože na těch adresách oni ani nebydlí.“*
vedení MŠ (Krupka)	zvažuje v červnu zrušení třídy na horní budově, ve třech třídách má 11, 11 a 17 dětí	potřebuje naplněné třídy, aby je vůbec udržela	ze seznamu povinných předškoláků od úřadu letos nepřišel k zápisu nikdo	*„Když mám v jedné třídě jedenáct, ve druhé jedenáct a ve třídě sedmnáct, tak je to málo. Je to tak na dvě třídy a ne na tři.“*
učitelka MŠ (Krupka)	uspořádala Mateřinku před školkou pro rodiny, které ve školce ještě děti nemají	chce oslovit rodiny dřív než u zápisu	přišly dvě rodiny; na vystoupení dětí přitom chodí i rodiny z vyloučené lokality hojně	*„Ta účast teda byla hodně slabá. To přišly jako dvě malé rodiny.“*
pedagogická pracovnice MŠ (Jaroměř)	žádá terénní pracovnice o dohledání povinně předškolních dětí	chce děti podchytit dřív, než přijdou k zápisu	na mladší děti nemá škola ani zákonnou povinnost, ani právo je dohledávat	*„Na mladší děti nemáme ani zákonnou povinnost, ani právo je dohledávat.“*

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
pedagogická pracovnice MŠ (Jaroměř)	v minulosti hledala strategie práce s rodiči ve škole	hledala funkční strategii, jak instituce může s rodinou pracovat	všechny strategie narazily na totéž: terén není pokrytý, instituce nedostane uchopeného klienta	*„Vždy jsme ztroskotaly na tom samém. Terén není dostatečně uchopen na to, aby systém mohl fungovat. Tam je ta propast.“*
učitelka MŠ (Jaroměř)	spoléhá na terénní práci OSPOD, Milíčova domu a NZDM Smajlík	vidí, že terénní pracovník dosáhne tam, kam školka sama ne	u dosud nezapsaných dětí školka žádný nástroj kontaktu nemá, adaptační dny je nezachytí	*„Děti, které ještě nejsou zapsané, takto dopředu podchytit nemůžeme.“*
pracovnice PPP Teplice	pojmenovává evidenční díru: u předškoláků i prvňáků škola dostane seznam, u mladších dětí žádný neexistuje	evidence je navázaná na povinnost, kterou mladší děti nemají	nikdo systémově neví, které tříleté dítě ve školce chybí	*„U předškoláků ta školka dostane nějakej seznam. U prvňáků dostane škola seznam, ale tohleto u těch maličkých dětí to není možné.“*
pracovnice PPP Teplice	poradna nedělá depistáž, jedná vždy až na konkrétní žádost	podnět podá školka, logoped, dětská lékařka, neziskovka nebo rodič	*děti, o kterých školka neví, se k poradně nedostanou vůbec*	*„Takový to všeobecně nebo nějaká depistáž, to vyloženě jako neřešíme. Na nás se vždycky obrátí nějakej konkrétní člověk.“*
pracovnice PPP Teplice	navrhuje nízkoprahové kluby v místě bydliště jako mezikrok před nástupem do MŠ	rodič tam může být přítomen, do školky cizí dospělí nechodí	kapacitu drží neziskovky s trvale nejistým financováním	*„Takový ten jako třeba přechod, tak jsou právě ty nízkoprahy, kde ty děti se dostanou s těma vrstevníkama nějak do kontaktu.“*
pedagogický pracovník ZŠ (Jaroměř)	vidí mladší sourozence svých žáků, odhaduje 10 až 15 takových situací za školní rok	informace má od učitelů a spolupracujících organizací	*nemá k nim vlastní vstup a nic z toho není formalizované, přestože je to jedno z mála oken do předškolní části rodiny*	*„Takovýchhle situací s těmi sourozenci bývá, teď to střelit od boku, třeba 10-15 za ten školní rok.“*
vedení ZŠ (Jaroměř)	děti, které mají nastoupit a nepřijdou k zápisu, škola dohledává přes terénní pracovníky	hledá všechny možné kanály, jak se k rodičům dostat, pokud se o nich vůbec dozví	část rodin přijde až v září s tím, že o jarním zápisu nevěděla, a dělají se dodatečné zápisy	*„Děti se dohledávají, se naháněj, i když je fakt, že přijdou i v září, že měli být na jaře u zápisu, ale že to nevěděli, tak dělají se dodatečné zápisy.“*

Napětí 2: Docházka bez páky

Omluvenka „rodinné důvody“ absenci legalizuje. Škola ji musí přijmout, OSPOD řeší až závažné případy, mezi nimi není nikdo.

Kdo to dnes drží: učitelky telefonem, školnice, ředitelka dopisem; OSPOD až u závažných případů

Ve zkratce

- Krupka, učitelka: docházka 50 na 50, omluvenky jsou, „z naší strany je všechno v pořádku“
- Krupka, učitelka: omluvenky v aplikaci zvládají 4 maminky z 20, zbytek ručně na papírek
- Jaroměř, MŠ: pravidlo do 8 hodin se vědomě nevymáhá; na jiné budově totéž zafungovalo hned
- PPP Náchod: lékař napíše omluvenku a nic nenásleduje; dítě pak přijde se stovkami zameškaných hodin

Vhledy z rozhovorů (8 řádků)

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
učitelka v MŠ	přijímá omluvenky, o kterých má ale pochyby, že jsou opravdové	chce dítě mít ve školce a zároveň nemá žádný nástroj, jak absenci zpochybnit	tím se absence validována a nedá se s tím nic dělat	*„Oni napíšou rodinné důvody a já to teď musím vzít, tam prostě není nic. I když víme, že se jim jakoby nechce, že nemají žádné závažné důvody.“*
učitelka MŠ (Krupka)	vypisuje rodičům konkrétní data absencí ručně na papírek	omluvenky v aplikaci zvládají čtyři maminky z dvacetičlenné třídy	rodiče papírky ztrácejí a nechají si je vypsat znovu, koluje to dokola	*„Jestli mi fungujou 4 maminky, opravdu celé třídy, tak je to jako super.“*
učitelka MŠ (Krupka)	vidí u dívky docházku dva dny v týdnu, 50 na 50	vnímá, že důvody nejsou zdravotní	omluvenky jsou formálně v pořádku, škola nemá důvod ani nástroj to řešit	*„Ta docházka je opravdu taková 50 na 50. Ale omluvenky jsou, takže z naší strany je všechno jako v pořádku.“*
učitelka MŠ (Jaroměř)	za tři až čtyři roky řešila jediný případ nepravidelné docházky, eskalací až k dopisu rodině	postupovala po krocích: telefonát, vysvětlení povinnosti, vedoucí učitelka, ředitelka	matka o povinnosti předškolního vzdělávání vůbec nevěděla, školka informační roli suplovala až po nástupu	*„Já třeba jsem ji říkala, že o předškolní vzdělávání, že je povinný, ona říkala, že jsou překvapení.“*

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
učitelka MŠ (Jaroměř)	vědomě nevymáhá pravidlo příchodu do 8 hodin, pozdě příchozí děti neodmítne	nechce dítě vyloučit, raději ho vezme pozdě než vůbec	adaptace se tím prodlužuje, což si sama uvědomuje	*„Máme to ve školním řádu jako čas uzavření pro nové příchody, ale neodmítneme je. Adaptace pak trvá déle.“*
nepedagogická pracovnice MŠ (Jaroměř)	bere telefony od rodičů a učitelky jim opakovaně připomínají omlouvání	na rodiče podlení zabere důslednost, u jedné rodiny pomohl odkaz na OSPOD	na nezapsané děti nemá školka kontakt, odkazuje to na sociální pracovníky	*„Kolikrát musejí holky ten telefon zvednout a rodičům to připomínat.“*
pracovnice PPP Náchod	dostává děti na vyšetření se stovkami zameškaných hodin, protože nečtou, nepíšou, nepočítají	učitel hledá vysvětlení a poradna je poslední instance, na kterou dosáhne	nejde o poruchu učení ani sníženou kapacitu, poradna s tím nic neudělá; chybí mezičlánek mezi školou a OSPOD	*„Není to o žádných poruchách učení, není to o nějaké snížené mentální kapacitě, ale prostě jenom proto, že to dítě nechodí do té školy.“*
pracovnice PPP Náchod	josefovským dětem drží i pátý termín vyšetření, rodiny se omluví a nepřijedou	je jí těch dětí líto, většina romských rodin je navíc napojená na nějakou organizaci s doprovody	kapacitu na to nemá a každý propadlý termín chybí jinde; ani domluvený doprovod není záruka	*„Z toho Josefova to je třeba na pátej termín, protože tam je opravdu líto těch dětí.“*

Napětí 3: Důvěra se buduje osobně, ztrácí kolektivně

Jedna osobní vazba důvěru rodiny obnoví, jedno nedorozumění ji zboří na celém sídlišti. Škola nemá jiný nástroj než konkrétní lidi.

Kdo to dnes drží: jednotlivé učitelky podle osobní historie s rodinou

Ve zkratce

- Krupka, učitelka: fámu vyvrátila jednou rozmluvou, protože učila pět starších sourozenců na ZŠ
- Krupka, učitelka: nedorozumění se roznese po sídlišti, informace o vyřešení už ne
- Krupka, vedení: OSPOD vyzradil oznamovatele, následovaly výhrůžky a fáma, že učitelka bije
- Jaroměř, učitelka: externí osobu odmítá, „ve městě se všichni znají“, řeší se na půdě školky

Vhledy z rozhovorů (8 řádků)

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
učitelka v MŠ (Krupka, původní tabulka)	procházením přes sídliště vidí velké množství dětí, které nevyrůstají v dostatečně podnětném prostředí	chtějí podpořit děti ze znevýhodněného prostředí, aby měly dobrý start do života	nedaří se jim navázat vztah založený na důvěře s romskými rodiči	—
vedení MŠ (Krupka, původní tabulka)	nahlásí rodinu dítěte na OSPOD	vidí na dítěti známky domácího násilí a má ohlašovací povinnost	OSPOD vyzradí rodině, kdo jim je nahlásil, a škola se tak bojí dalšího nahlášení	*„Ale naše zkušenost je, že potom ten OSPOD na nás řekl, že jsme to byli my. A co myslíte, že nastalo. Začali nám vyhrožovat. Vymysleli si na ni, že ta učitelka ho bije.“*
učitelka MŠ (Krupka)	vyvrátila fámu jednou osobní rozmluvou, dítě bylo druhý den zpátky ve školce	učila všech pět starších sourozenců na místní ZŠ, rodina ji zná	*mladší kolegyně bez těchto vazeb stejnou situaci ustát nemůže, důvěra stojí na jednom člověku*	*„Já jsem ji oslovila osobně, protože jsem měla všech pět jejich starších dětí na základce, a druhý den přivedla dítě.“*

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
učitelka MŠ (Krupka)	posílá domů lístečky přeložené strojovým překladačem	rodina mongolského chlapce mluví jen mongolsky, doprovod dítě předá a odchází	komunikace s rodinou je fakticky přerušená, škola spoléhá, že vzkaz doma vyřídí samo dítě	*„Ten nám takhle šoupne jako dítě a odchází, takže tam vůbec si nevíme rady.“*
vedení MŠ (Krupka)	zavádí od ledna metodiku Dobrý začátek, ředitelka a dvě zástupkyně jako mentorky	chce sjednotit komunikaci s rodiči, pravidlo čtyř pozitivních sdělení před jedním negativním	*proškolení běží postupně, efekt zatím není z čeho posoudit*	*„Je to pravidlo, že nejdřív čtyři pozitivní a jedno negativní, začne se tím, co to dítě umí.“*
učitelka MŠ (Jaroměř)	odmítá další externí osobu vstupující do vztahu s rodinou	má vybudovanou důvěru, ve městě se všichni znají, věci se řeší na půdě školky	*na děti, které do školky ještě nechodí, tím pádem nedosáhne nikdo*	*„Mně přijde takový přirozenější, že když něco by se řešilo, tak by se to řešilo na půdě školky s námi.“*
učitelka MŠ (Jaroměř)	dává rodičům soukromé telefonní číslo a odpovídá i večer	chce být dostupná, s 20 rodiči z 24 komunikace funguje bez potíží	je to její osobní volba, ne nastavení školy, a sama říká, že jiné kolegyni by to vadit mohlo	*„Někdy vám někdo večer napíše, omluví se, já s tím třeba problém nemám, někomu třeba by to mohlo vadit.“*
vedení MŠ (Krupka)	čeká si na rodiče osobně ve školce podle toho, kdy dítě chodí	potřebuje s rodičem mluvit napřímo, jinak se k němu nedostane	telefonní čísla nefungují a děti vodí sourozenci, část rodičů škola nevidí celý školní rok	*„Oni nám dávají telefonní číslo, ono nefunguje, neexistuje, uživatel je nedostupný.“*

Napětí 4: Přechody drží konkrétní lidé, ne postup

Předání mezi MŠ, ZŠ, poradnou a rodinou běží z velké části přes osobní známost a nad rámec role; psaný postup existuje jen zčásti. Otázka pro novou pozici: jak roli popsat, aby nezávisela na jednom člověku.

Kdo to dnes drží: spec. pedagožka MŠ, elementaristky ZŠ, konkrétní učitelky; protipříklad: ZŠ Josefov má měsíční setkávání předškoláků a písemnou diagnostiku ze zákona

Ve zkratce

- Jaroměř, učitelka: doporučení do poradny projde, jen když k rozhovoru zavolá spec. pedagožku; ta je na budově týden v měsíci
- Jaroměř, vedení: spec. pedagožka předává ZŠ po zápisu informace osobně a nad rámec vyhlášky, „sdílí i to sociálno“
- Jaroměř, ZŠ: přemostění MŠ a ZŠ drží jedna osoba; přechod přes kontakty, „kteří se znají dlouhý léta“
- PPP Náchod: „Nikdy si neposíláme nějaký zprávy a doporučení, ale že se osobně známe.“

Vhledy z rozhovorů (10 řádků)

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
MŠ (Krupka, původní tabulka)	dělají terénní a sociální práci s rodinami samy, nad rámec své role	aby děti přišly co nejdřív do školky a mohly plnohodnotně nastoupit do první třídy	dělají to z dobré vůle, nad rámec a na hraně své role	*„Ani nám nemůžou říct, které děti tam jsou, z toho věku tři, čtyři roky, které by mohly jít do školky. Krajský úřad nám řekl, že to není jejich. Takže se snažíme si pomoct sami, jak to jde.“*
pedagogická pracovnice MŠ (Jaroměř)	od září zřizuje jazykovou skupinu pro děti s češtinou jako druhým jazykem	škola má povinnost ji zřídit při víc než čtyřech takových dětech, ona má kurz z META	je to nad rámec její běžné role, k rotaci po čtyřech budovách a 80 dětem v péči	*„Je to nad rámec mé běžné práce, ale ráda to dělám.“*

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
učitelka MŠ (Jaroměř)	volá speciální pedagožku přímo do rozhovoru s rodičem, který problém nevidí	potřebuje druhou autoritu, aby obě mluvily stejně a doporučení do poradny prošlo	*celý mechanismus stojí na jedné osobě, která je na budově týden v měsíci*	*„Já můžu zavolat tady zvedle paní a ona vám k tomu ještě víc řekne, abychom mluvili jako stejně.“*
pracovnice PPP Náchod	loni sama nabídla mateřským školám v okrese metodickou podporu, výjezdy a kazuistická setkání	dobře fungující školní poradenské pracoviště je podle ní přímá úleva pro poradnu	funkčnost připisuje osobní a profesní známosti, ne formálnímu nastavení; spolupráce běží jen se školkami, které se samy ozvaly	*„Nikdy si neposíláme nějaký zprávy a doporučení, ale že se osobně známe.“*
pedagogický pracovník ZŠ (Jaroměř)	do předškolního věku vůbec nezasahuje a s mateřskou školou nespolupracuje	přemostění MŠ a ZŠ za školu drží speciální pedagožka, v oblasti školní zralosti a zápisů	*celá vazba mezi MŠ a ZŠ tak stojí na jednom člověku a na osobních kontaktech elementaristek*	*„Je nějaký zavedený provoz, do kterého úplně přesně nevidím, mají konkrétní kontakty, kteří se znají dlouhý léta.“*
pedagogický pracovník ZŠ (Jaroměř)	vědomě nevstupuje do terapeutického prostoru a odkazuje na externí odbornou péči	psychoterapeutické vzdělání má, ale ve škole to podle něj nepřísluší	*hranice role není nikde nastavená, drží ji on sám; popisuje to jako pokušení, se kterým část kolegů zápasí*	*„Přestože mám psychoterapeutický vzdělání a kompetenci k tomu, tak vlastně vůbec se nepouštím do terapeutického prostoru.“*
učitelka MŠ (Krupka) — též napětí 3	vyvrátila fámu jednou osobní rozmluvou, dítě bylo druhý den zpátky ve školce	učila všech pět starších sourozenců na místní ZŠ, rodina ji zná	*mladší kolegyně bez těchto vazeb stejnou situaci ustát nemůže, důvěra stojí na jednom člověku*	*„Já jsem ji oslovila osobně, protože jsem měla všech pět jejich starších dětí na základce, a druhý den přivedla dítě.“*
učitelka MŠ (Jaroměř) — též napětí 3	dává rodičům soukromé telefonní číslo a odpovídá i večer	chce být dostupná, s 20 rodiči z 24 komunikace funguje bez potíží	je to její osobní volba, ne nastavení školy, a sama říká, že jiné kolegyni by to vadit mohlo	*„Někdy vám někdo večer napíše, omluví se, já s tím třeba problém nemám, někomu třeba by to mohlo vadit.“*
vedení MŠ (Jaroměř, zápis bez nahrávky)	speciální pedagožka po zápisu do ZŠ osobně předává informace o dětech, včetně sociálního kontextu	dělali to už před tím, než to bylo povinné; ZŠ má vědět, s čím dítě přichází	*vyhláška ukládá sdílet jen výchovné údaje; to, co ZŠ reálně dostane, závisí na jedné osobě a jejím vztahu k ZŠ*	*„Dělali to i před tím, než to bylo povinný (…), ona tam sdílí i to sociálno. (zápis, parafráze)“*
vedení ZŠ (Jaroměř) — protipříklad: přechod má formální rámec	škola pořádá setkávání předškoláků jednou měsíčně s programem; nově MŠ ze zákona posílá písemnou pedagogickou diagnostiku	třídní učitelka prvních tříd si informace přečte a podle nich se s dětmi seznamuje	účast na setkáních je dobrovolná, přijde ten, kdo má zájem	*„Organizujeme možnost setkávání těch předškoláků jednou za měsíc u nás ve škole s různým programem, kdo má zájem, tak přijde.“*

Napětí 5: Nová pozice: kdo, pod kým, z čeho

Krupka pozici chce a nemá na ni; Jaroměř ji má a novou odmítá; poradny říkají, že samostatná MŠ na ni nedosáhne. Financování je projektové nebo na vůli zřizovatele.

Kdo to dnes drží: projekty (MAS, MPSV, šablony) a zřizovatel podle ochoty; jeden rok ano, další ne

Ve zkratce

- Krupka, vedení: sociální pedagog se čtyřmi funkcemi; zřizovatel víc neunese, sociální pracovníci města do rodin nesmí
- Jaroměř, vedení: „náš systém je jako pět prstů na ruce“; spec. pedagožku platí město ze svého
- PPP Teplice: sociální pedagog je pedagogický pracovník a vejde se do režimu školy, sociální pracovník ne
- Jaroměř, ZŠ: sociální pedagog z tříletého projektu MPSV; PPP Náchod: samostatné MŠ na to nedosáhnou

Vhledy z rozhovorů (11 řádků)

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
vedení MŠ (Krupka)	žádá sociálního pedagoga pro MŠ: chodit do rodin, sledovat docházku, dohledat mladší sourozence, převzít administrativu	učitelky musí primárně plnit ŠVP, na terén nemají prostor	zřizovatel od ledna platí provozní pracovníky a víc neunese; sociální pracovníci města podle sdělení do rodin nesmějí	*„Kdyby mohl chodit do těch rodin a komunikovat s těmi rodiny, tak by třeba i zjistil, že tam jsou i ty děti mladší. My o nich nevíme.“*
vedení MŠ (Jaroměř)	odmítá jakoukoli novou pozici vstupující do školky zvenčí, zejména pod MŠ	má vlastní speciální pedagožku placenou přímo městem, systém považuje za úplný	potřebu vidí v terénu a na ZŠ, ne v MŠ; novou osobu čte jako další papírování	*„Náš systém je jako pět prstů na ruce, proč bychom potřebovali šestý?“*
pracovnice PPP Teplice	sama navrhuje parametrizovaného asistenta pedagoga pro třídy nejmladších dětí	nárok by vznikal automaticky podle parametru třídy, uvádí hranici 15 dětí	dnes musí být ve třídě dítě s SVP a cesta vede přes vyšetření v poradně	*„Ani by nutně nemuselo v tý třídě být dítě, který má speciální vzdělávací potřeby.“*

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
pracovnice PPP Teplice	vylučuje dlouhodobou práci s rodinou, terén přisuzuje OSPOD a sociálním pracovníkům	poradna dělá diagnostiku a předá zprávu, na víc není postavená	*mezi diagnostikou a terénní prací zůstává prostor, který nepokrývá nikdo*	*„Že bychom nějak dlouhodobě terapeuticky pracovali s těma rodinama, tak na to tady absolutně nejsme.“*
pracovnice PPP Náchod	upozorňuje na asymetrii: od ledna 2027 se parametrizace asistentů týká jen základních škol	na ZŠ vznikne nárok podle počtu dětí v první třídě	v MŠ zůstává asistent navázaný na doporučení poradny po vyšetření a pozorování dítěte	*„V základních školách by měla nastat ta parametrizace od ledna 27, ale do mateřských škol budeme i dál asistenty doporučovat my.“*
pracovnice PPP Náchod	pojmenovává, že samostatné mateřské školy si na sociálního ani speciálního pedagoga nesáhnou	sociální pedagog může v MŠ působit prakticky jen tam, kde jedno ředitelství spravuje ZŠ i MŠ	v Josefově je nově sociální pedagog, ale pro školu, ne pro školku	*„Na školkách sociální pedagogové nejsou. Samotné školky, tam nejsou ani speciální pedagogové, kteří by tam byli potřeba.“*
pedagogický pracovník ZŠ (Jaroměř)	za rok 2025/2026 odhaduje poměr 70 : 30 mezi řešením problémů a poptávanou prací	má 8 až 10 dětí v dlouhodobé individuální péči a 5 až 6 akutních případů týdně	*pozice je zatím hasičská, ne preventivní*	*„Kdybych to měl říct procentuálně za ten školní rok, tak si myslím, že to bylo tak 70-30, 70 % byly ty věci problémový.“*
vedení ZŠ (Jaroměř)	od února má škola sociálního pedagoga a tři asistentky, původně pozici case managera z projektu MAS	pozice je pro celou Jaroměř, z větší části zaměřená na Josefov, pracuje i v terénu	stojí na tříletém projektu MPSV, ne na rozpočtu školy; první půlrok byl mapovací a zkušební	*„Pozice case managera, jenom si to převedli jako na sociálního pedagoga. Ty tři pracovnice v rámci toho projektu Ministerstva práce sociálních věcí na tři roky přes MAS.“*
vedení ZŠ (Jaroměř)	žádnou mezeru v síti služeb kolem dítěte nevnímá, systém podle něj funguje	jmenuje OSPOD, terénní pracovníky, městskou policii, neziskovky a nově sociálního pedagoga	*je jediný, kdo systém hodnotí jako funkční; pedagog z druhé jaroměřské ZŠ mluví o nezakotvených vztazích institucí, speciální pedagožka MŠ o nepokrytém terénu a PPP Náchod o chybějícím mezičlánku*	*„Nevnímám to, myslím si, že v tuhle chvíli celkem ten systém funguje, trvalo to, než se nastavil.“*

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
pedagogická pracovnice MŠ (Jaroměř)	řeší nárůst náročného chování dětí, za poslední dva roky podle ní obrovský	označuje to za téma číslo jedna své současné práce	*pozice byla před deseti lety postavená na jiný obsah, nikdo ji na tenhle posun nepřenastavil*	*„Za poslední dva roky je to obrovský nárůst. Náročné chování dětí je teď téma číslo jedna.“*
učitelka MŠ (Jaroměř)	píše vrstvené plány a k nim párová hodnocení, plus denní zápis do třídní knihy	musí plnit ŠVP a dokumentaci k dětem s SVP, s odkladem, IVP	objem podle ní rok od roku roste a ubírá čas přímé práci s dětmi; každá nová pozice je pro ni další papír	*„Píšeme pořád plány na všechno. A roste to s tou dobou, je toho víc a víc.“*

Napětí 6: Přípravná třída jako paralelní cesta

Přípravka je zdarma a vnímaná jako „škola“. Odčerpává MŠ děti v povinném roce, přitom vznikla jako náhrada kapacity školek a její budoucnost se mění každého půl roku.

Kdo to dnes drží: ředitelé ZŠ a poradny; MŠ je až poslední v řadě

Ve zkratce

- Krupka, vedení: minimálně 6 dětí odešlo do přípravky, MŠ se to dozví poslední týden v srpnu
- PPP Teplice: přípravka zdarma vs. placená MŠ; poradna je navázaná na tok dětí do přípravek
- PPP Náchod: podpora jen se spec. pedagogem a pravidelnou docházkou; rodiče ji berou vážněji než školku
- Jaroměř, ZŠ: vznikla z kapacity školek, jediná v okrese; rušení se ruší, každý půlrok jinak

Vhledy z rozhovorů (9 řádků)

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
vedení MŠ (Krupka)	sleduje odchod dětí do přípravné třídy ZŠ, minimálně šest dětí, které měly nastoupit do MŠ	chce děti podchytit v MŠ, kde je volná hra a socializace	vedení ZŠ rodiny osobně zná a zapisuje i děti bez docházky; MŠ se to dozví poslední týden v srpnu	*„Oni tam přijdou se starším dítětem, no a ono rovnou, no a co to vaše malý, kolik mu je, zapíšeme.“*
vedení MŠ (Jaroměř)	při přerozdělování přihlášek cíleně rozmělňuje děti z Josefova mezi ostatní budovy	nechce, aby jich bylo v jednom kolektivu příliš; po městě jezdí školní autobusy	*u ZŠ to stejně končí a v Josefově je jediná přípravná třída v okrese (zdrojem je PPP Náchod, ne ředitelka)*	*„Děti z Josefova často cíleně rozmělňuje mezi ostatní budovy, aby jich nebylo v jednom kolektivu tolik.“*
pracovnice PPP Teplice	největší podíl žádostí tvoří pětileté děti kvůli vstupu do přípravné třídy	doporučení poradny je podmínkou zařazení do přípravky	*poradna je tím strukturálně navázaná na tok dětí do přípravek, ne do mateřských škol*	*„Největší procento těch žádostí je u těch pětiletých, kteří mají možnost nastoupit do přípravné třídy, ale je k tomu nutný doporučení z poradny.“*

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
pracovnice PPP Náchod	přípravné třídy podporuje jen za dvou podmínek: speciální pedagog a zajištěná pravidelná docházka	rodiče podle ní berou přípravku vážněji, dítě nechodí do školky, ale do školy	v celém okrese je jediná přípravka a je v Josefově; bez pravidelnosti se začíná pořád znovu	*„V sociálně vyloučených lokalitách je fakt dobrá, ale zas aby tam učil speciální pedagog a aby byla zajištěná ta pravidelná docházka.“*
vedení ZŠ (Jaroměř)	vede školu s 258 žáky, z toho 15 je v přípravné třídě; loni měli třídy dvě, letos jednu	počet se vždy držel v rozmezí 13 až 15 dětí, pár míst se nechávalo volných pro přistěhované	letos je plný počet 15 dětí, rezerva na přistěhované tím padá	*„Vždycky jsme se pohybovali v tom rozmezí třináct-patnáct, někdy tam jedno, dvě místa volný. V letošním školním roce je plný počet.“*
vedení ZŠ (Jaroměř)	přípravná třída vznikla před lety proto, že jaroměřské školky měly menší kapacitu	škola je v sociálně vyloučené lokalitě, děti pak plynule přejdou do první třídy téže školy	o počtu přípravných tříd rozhoduje kapacita školek, ne poptávka rodin	*„Jaroměř měla menší kapacitu ve školkách. Josefovská škola se nachází v sociálně vyloučené lokalitě, takže by to pomohlo zapojit víc těch předškoláků do přípravy na školu.“*
vedení ZŠ (Jaroměř)	počet přípravných tříd domlouvá každý rok zástupkyně ředitele s ředitelkou MŠ podle kapacit školek	letos školky kapacitu zvládly, takže stačila jedna třída	celý mechanismus stojí na dohodě dvou lidí, nikde není popsaný postup	*„Obě si vyjasní, jaké jsou počty v těch školkách, jaká je kapacita. Na základě této dohody se pak řeší, jestli jedna přípravná třída nebo dvě.“*
vedení ZŠ (Jaroměř)	do přípravky jdou hlavně děti v posledním povinném předškolním roce, na které nebyla kapacita ve školce, a dřív i děti s odkladem	škola tím kapacitu školek nahrazovala	odklady letos padají, takže tahle část důvodů mizí	*„Je tam poslední povinný předškolní rok, mají nastoupit do školky, není kapacita, nebyla kapacita, tak jsme tu kapacitu trošku zaplňovali, my ji nahrazovali.“*
vedení ZŠ (Jaroměř)	k rušení přípravných tříd má z porady ředitelů informaci, že se zrušení ruší	kdyby přípravky přesto padly, budou to muset pořešit školky	ministerstvo podle něj přehodnocuje názor každého půl roku, škola nemá na čem plánovat	*„Ministerstvo školství každý půl roku svoje názory přehodnocuje. To je furt každý půl roku všechno.“*

Napětí 7: Dostat dítě do MŠ nestačí

Dítě, které přijde až v povinném roce nebo chodí nárazově, se ztrácí i uvnitř školky. Podpora, která by ho zachytila, je podmíněná pravidelnou docházkou.

Kdo to dnes drží: učitelky na třídě, logopedické preventistky, spec. pedagožka; pro nepravidelně docházející nikdo

Ve zkratce

- Krupka, učitelka: adaptace se po dvoutýdenní nemoci vrátí na start, „jako bychom furt byli v září“
- Jaroměř, pedagogická pracovnice MŠ: do péče bere jen děti s pravidelnou docházkou; obrovský nárůst náročného chování
- Jaroměř, učitelka: přibývá dětí bez sebeobsluhy, odhad až polovina nástupů
- PPP Náchod: dítě nezná pojmy ani barvy a ve dvaceti si toho nikdo nevšimne; jsou to dvě věci, ne jedna

Vhledy z rozhovorů (10 řádků)

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
učitelka MŠ (Krupka)	nabídla mamince, aby docházela s dítětem přímo do třídy, a adaptace se rozjela	chce dítě dostat do pravidelné docházky	dvoutýdenní nemoc vrátila proces na začátek, adaptace se u některých dětí nikdy neuzavře	*„Byla nemocná dva týdny a už zase nechtěla. Jako bychom furt byli v tom září.“*
učitelka MŠ (Krupka)	staví motivaci celé třídy na zpěvu, tanci a pohybu	v tom jsou děti z odloučené lokality podle ní výrazně silné	návaznost končí zápisem, po nástupu do ZŠ už školka nemá možnost děti sledovat	*„Oni mají hrozně dobrou hrubou motoriku. Zpěv, tanec, na to jsou opravdu geniální.“*
pedagogická pracovnice MŠ (Jaroměř)	rotuje po čtyřech budovách, týden na každé, v péči má 20 dětí na budovu, celkem 80	individuální reedukace je podle ní účinnější než skupinová práce	reedukaci u dětí, které chodí nárazově, považuje za neúčinnou	*„Pro moji vlastní práci je zásadní pravidelnost. Takže děti, které mám v péči, jsou děti s pravidelnou docházkou.“*
vedení MŠ (Jaroměř)	zpochybňuje přínos dřívějšího nástupu do MŠ	těžiště odpovědnosti klade do rodiny, doučování ve Smajlíku čte jako zbavování se odpovědnosti	*tři ze čtyř učitelek i nepedagogická pracovnice jedné z budov nástup ve 3 až 4 letech naopak doporučují*	*„Nevidím přímou úměru mezi tím, jestli děti jdou do MŠ dřív, základ je v rodině.“*

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
učitelka MŠ (Jaroměř)	eviduje přibývání dětí bez sebeobsluhy, odhaduje až polovinu nástupů	příčinu vidí v pohodlnosti rodičů, je to její interpretace	odhad sama označuje za nejistý a škola takový údaj nikde nesleduje	*„To si netroufnu odhadnout, troufla bych si říct, že třeba půlka.“*
učitelka MŠ (Jaroměř)	logopedická preventistka na každé třídě práci nastartuje, speciální pedagožka navazuje	díky tomu řada dětí externího logopeda vůbec nepotřebuje	jediné, co to ruší, jsou změny zvenčí, které nahradí přímou práci vypisováním dokumentů	*„Když už se na něco tak hezky najedem, tak pak přijde do toho zase nějaká vložka a teď tam jde papír a samý vypisování.“*
pracovnice PPP Náchod	rozděluje úkol na dvě věci: dostat dítě do školky a umět ho tam vzdělávat	jmenuje kulturně nepodmíněné metody, Feuersteinovo obohacování a Grunnlaget	druhou část považuje za opomíjenou, běžné programy předpokládají rodinu, kde se mluví a čte	*„To jsou dvě věci, dostat je tam, ale umět se jim nějak jako přizpůsobit a vzdělávat ty děti trošku jinak.“*
pracovnice PPP Náchod	popisuje, jak se dítě ztrácí i uvnitř školky: nerozumí pokynům, nezná barvy, přestane tam chtít chodit	vidí to u posuzování školní zralosti, dítě přijde bez základních pojmů	ve dvacetičlenné třídě si toho nemusí nikdo všimnout, učitelka má na starosti dvacet dětí	*„Ono vůbec neví, která bije. Nerozumí základním pojmům, nezná barvy, tudíž se tam vlastně nedokáže ani jako orientovat.“*
vedení ZŠ (Jaroměř)	rozdíl mezi dětmi z přípravky a z mateřské školy podle svých informací nevidí, rozdíly se daří srovnávat	stejně tak nedokáže posoudit rozdíl mezi třemi roky a jedním rokem v MŠ	sám říká, že do detailů nevidí, a odkazuje na učitelky prvních tříd a učitelku přípravné třídy	*„Ten rozdíl určitě tam nějaký bude, pokud jde o tři roky do školky nebo rok. Ale i za ten rok udělá velký posun, zvláště romské děti.“*
vedení MŠ (Krupka)	poslalo v únoru chlapce na vyšetření do PPP a vyplnilo za školku dotazník	chce mu zajistit asistenta hned do první třídy	poradna se nedovolala rodičům, dítě se do nástupu do ZŠ nevyšetřilo a dotazník je bezcenný	*„Teď ten chlapeček by mohl mít už vlastně v první třídě asistenta k sobě.“*

Napětí 8: Peníze: bariéra i nevyčerpaný nárok

Rodiny nevědí o úlevách a peníze na potravinovou pomoc se vracejí kraji. Bariérou není nárok, ale papír, podpis a drobné položky, které učitelky dorovnávají samy.

Kdo to dnes drží: administrativa MŠ obvoláváním, učitelky z vlastní kapsy; v Josefově nově sociální pedagožka

Ve zkratce

- Krupka, nepedagogická pracovnice MŠ: 2 000 Kč měsíčně na dítě, 6 000 u tří sourozenců; většina o úlevách neví
- Krupka, nepedagogická pracovnice MŠ: potravinová pomoc z 13 až 14 na 30 až 35 dětí ze 167; dalších 20 by dosáhlo, peníze se vrací
- Krupka, učitelky: nanuky pro všechny, fotky, šerpy, kapesné; PPP Teplice: kroužky pro rodiny na pomezí
- Jaroměř, ZŠ: obědy pro děti z 6 až 7 na 15 dětí díky terénní práci sociální pedagožky

Vhledy z rozhovorů (5 řádků)

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
nepedagogická pracovnice MŠ (Krupka)	obvolává rodiče kvůli potvrzením na potravinovou pomoc, letos 30 až 35 dětí ze 167	chce vyčerpat nárok pro co nejvíc dětí, odhaduje dalších dvacet	rodiče nedonesou potvrzení z úřadu práce ani nepřijdou podepsat rozhodnutí, nevyčerpané peníze se vracejí kraji	*„Klidně dalších dvacet dětí by se jako bylo v pohodě dostalo. My vracíme ty prostředky.“*
nepedagogická pracovnice MŠ (Krupka)	vidí cenu docházky: stravné a úplata kolem 2 000 Kč měsíčně na dítě, u tří sourozenců 6 000 Kč	ví o možnosti úlev a umí je vyřídit	většina rodin o úlevách vůbec neví a dítě si radši nechá doma	*„Když mají tři děti, tak to už je šest tisíc měsíčně, to si pro ně radši nechají doma. A nevědí většina, že mají tady tu možnost.“*
učitelky MŠ (Krupka)	po dohodě s rodiči koupily nanuky všem dětem	nechtějí, aby se rozdíl mezi dětmi ve třídě projevil	finanční bariéra se vrací u každé drobnosti: fotografování, šerpy, kapesné na výletě	*„S rodičema jsme se domluvili a vlastně jsme jim potom koupili nanuky jako všem, nechceme právě diskriminovat.“*

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
pracovnice PPP Teplice	dvakrát bez dotazu pojmenovala bezplatnost MŠ jako hlavní páku	přípravka je pro rodinu zdarma, za školku se platí, odtud podle ní část odlivu	u mladších dětí není povinnost a rodina za školku platí, takže nelze nic nabídnout ani nařídit	*„U těch maličkých dětí to není možné, protože tam není žádná jako povinnost do té školky chodit. To by fakt muselo být vyřešené ty finance.“*
vedení ZŠ (Jaroměř)	u obědů pro děti vyskočil počet zapojených dětí z loňských 6 až 7 na letošních zhruba 15	sociální pedagožka odpracovala vytipování dětí i jednání s rodinami, vedení řeší jen administrativu	před jejím nástupem tuhle práci dělaly jen terénní služby a neziskovky zvenčí	*„Ze školy jsem zapojoval asi 6-7 dětí, letos jich je asi 15. Tu veškerou práci s rodiči, to zjišťování a vytipování dětí dělala sociální pedagožka.“*

Mimo dosah projektu

Věci, které v rozhovorech opakovaně padly, ale projekt je nemůže změnit. Do ideace patří jako rámec, ne jako téma: dobrý nápad s nimi musí počítat, ne je řešit.

- Bezplatnost MŠ vs. bezplatná přípravná třída (PPP Teplice)
- Parametrizace asistentů od ledna 2027 jen pro ZŠ, v MŠ dál přes poradnu (PPP Náchod)
- Rušení odkladů a nejasný osud přípravných tříd, mění se každého půl roku
- Evidence dětí pod povinným rokem legislativně neexistuje
- Anonymita oznamovatele u OSPOD (požadavek vedení, Krupka)
- Perspektiva rodin: do projektu ji přináší MPSV, v těchto datech není

Nezařazeno

Řádky, které nesedí k žádnému z osmi napětí. Jsou tu, aby se neztratily, a jako test, jestli osm napětí stačí.

KDO	SITUACE	MOTIVACE	ALE	CITACE
pedagogická pracovnice MŠ (Jaroměř)	na rozhovor reagovala zdrženlivě, žádnou bariéru nepojmenovala	za klíčovou dovednost označuje přizpůsobivost, každá rodina je jiná	*perspektiva asistentek zůstává v datech nepokrytá, rozhovor byl zkrácen*	*„Co funguje na jednu rodinu, nemusí fungovat na druhou. (zápis, parafráze)“*
pedagogický pracovník ZŠ (Jaroměř)	účastní se mezirezortních setkání na ORP a hodnotí je střízlivě	hlavním přínosem je poznat lidi; lepší model vidí v hradecké dvou až třídenní praxi	navázaný kontakt nestačil, projektoví partneři nemají pověření k sociálně-právní ochraně dětí	*„Narazili jsme na to, že oni nemají pověření v sociálně právní ochraně, a tím pádem nemohli nám pomoct v nějaký konkrétní situaci.“*
vedení ZŠ (Jaroměř)	rozlišuje dvě různé platformy: meziresortní setkání (zřizovatel, OSPOD, policie, škola, neziskovky) a setkání ředitelů škol	obou se škola účastní, aby zmapovala situaci a mohla do systému vnést svá témata	sám upozorňuje, že ředitelka MŠ mohla mluvit o té druhé z nich	*„Nevím, jestli paní ředitelka nemyslela to, že se tady setkáváme ředitelé různých škol a řešíme různé záležitosti týkající se vzdělávání v Jaroměři.“*

Financováno Evropskou unií

Operační program Zaměstnanost plus

Registrační číslo projektu: CZ.03.03.01/00/24_059/0006964
Název projektu CZ: Mateřská škola jako klíčový aktér včasné péče - Co potřebuje pro práci s celou rodinou.